

מסורת הש"ס

א) [גיטין מד.]. ב) [פי' שלקח חנם עובד סוכנים באונס שלא כדין. ערוך וע"י בפש"י]. ג) לקמן קלג. ד) בכורים פ"ג מ"ב, ה) חוספתא דפאה פ"ב ה"ג, ו) רש"ל מ"ו, ז) שמשנע. חש"ל, ט) [נמנדרה ה' ט] [נ"ך קט.]. י) [נמנדרה ה']. כ) [נס.]. ל) בס"ח: לשכר, מ) ז"ל ומת,

תורה אור השלם

1. וברמך לא תעולל ופרט ברמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אבי יי אלהיכם:

ויקרא יט י
2. כי תבצר ברמך לא תעולל אחרריך לגר ליתום ולאלמנה ויתד:
3. כי תחבט זיתך לא תפאר אחרריך לזיתם ולאלמנה ויתד:
דברים כד כ

גליון הש"ס

גב' א' איקרו עם. ע"י שטעות דף יד ע"ח מוס' ד"ה כול:

מוסף רש"י

חייב לעשר. עליה, דהוי כמוכר [גיטין מד.]. נותנן. לוקט. לכהן. ואין הטבח מנכה לו כלוס, לפי שלא מכר לו את המתנת מסתמא [לקמן קרח: ובעי"ז ב"ק קסו.]. לקח הימנו במשקל. דהשתא ודאי זיין ליה [לקמן שס.]. ומנכה לו מן הדמים. מששטטה זסו כההניס כמתנותיהם והדין על הטבח [שס.]. באנפרות. הפסד [שס.].

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

דאסו לידה. דכהן: בטצלייהו. שהופקד הטצל אללו: כמי שהורמו דמיין. וזה בזה מן ההפקר שהרי קדם. ל"א שמסר לו את הטצל לזכות בתרומה שבו: **אם בחובו.** שהיה חייב לו דבר קלוב ממון: **חייב לעשר.** ממקום אחר וליתן לכהן שהרי הוא כמוכר: **ואם באנפרות.** בהפסד ועל חנם פטור מלעשר. קתני מיהת אם בחובו חייב לעשר אלמא יש לו תובעין דאי לא דינא הוא שישלם לו על כרחו מאי חיוב מנאוי איכא הא לא פש גביה מידי: **שאני התם דקא משתרשי ליה.** התם לאו בהוצאה דדיינין תנן זה אלא חיובא בעלמא כשאר חיובי מעשרות ומיוצא ודאי איכא עליה דהא משתרשי ליה כלומר משתכר הוא זה שהרי היה צריך לפרוע מעות: **א"ל** לטבח: **מכור לי בני מעיה.** בני מעיה של פרה וזו: **והיו כהן מסתום.** הקצה: **נוסגן.** לוקח זה לכהן: **ואין.** המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם וזה לא מכר לו הקצה: **לקח הימנו כמשקל.** הליערא כך וכך ושקל לו הקצה: **נוסגן.** לו לוקח לכהן שהרי הגזל אללו וצריך להשיב: **והטבח ינכה לו מן הדמים.** על כרחו שמכר דבר שאינו שלו: **ואמאי.** נותנן לכהן ליהוי כמזיק כו': **פשעה נכסי כהן.** לא ידעתי היכן שגויה ובספרים אינה כתובה בשוה ומוצא אני ט"ו מתנות כהונה שכולן נכסי כהן לעשות בהן כל צרכיו התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים וראשית הגז ומתנות של חולין ושל קדשים והקדן והחומש של גזל הגר ושדה אחזה ושדה חרמים וזכור בעל מום ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ונראה בעיני שכולן שנוים זה וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי וחלה כחדל דכולהו תרומה נינהו וזכור ופדיון הבן ופדיון פטר חמור כחדל וקדן וחומש דגזל הגר חדל וכולהו הך מתנה לכהן הן ולקמן בפירקין (דף קלג:) חשיב כל כ"ד מתנות כהונה. הגזל את הגר ונשבע לו ומת הגר ואח"כ הודה ונשבע^א לשקר דאמר רחמנא ואם אין לאיש גואל וגו'^ב וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין^ג וכמיב האשם המושב לה' לכהן^ד ומניא בפרק הגזל צב"ק (דף קי.) האשם זה קרן המושב זה חומש דבאי נשבע לשקר בפקדון או בגזל כמיב ציה חומש צין בגזל חצירו בפרשת ויקרא [ה' צין בגזל הגר בפרשת נשא^ה]: **למה אמרו.** למאי הלכתא: **וס"ס.** אע"פ שאינו לאכילה ולא לדבר^ו שיצא לידי אכילה. ולצי

מגמגס למאי תנייה הואיל ותנא דאפי' בהמה טמאה לוקח מהן: **חטיף מסתפא.** כשהיו התינוקות מוליכין הזרוע והלחיים והקצה לכהן חוטפס מידיהם: **לא מסתפיה.** לא די דכשהוא שוחט את בהמתו אין אנו כופין אותו לתת מתנות לכהן אחר: **אלא מיהטף גמי חטיף.** בתמיה: **ורב.** מאי דעתיה דאמר לא מסתפיה דלא שקלינן מיניה דמשמע שהיינו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו: **אי איקרו עם לשקול מיניה.** דהא מאת העם מאת וזבחי הוצב כמיב (דברים יח) ואי לא איקרו עם רחמנא פטריה ומאי טיבותא עבדינן גביהו: **מספקא ליה.** לרב ומשום ספיקא פטר ליה דהמוציא מחצירו עליו הראיה: **להא שמעתא.** דרב דמספקא ליה: **ד' מסנות עניים.** הנוהגות בכרס ואלו הן: **הפרט והעוללות.** כדכתיב (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט וזמס' פאה (פ"ו מ"ו) מפורש אילו היא עוללות כל שאין לה לא כתף ולא נטף: והשכחה

דאתו לידיה בטבלייהו וקסבר האי תנא מתנות ש"א הורמו כמי שהורמו דמיין. ומשעת הרמה ואילך היינו מכי אתו לידיה אפילו בטצלייהו וא"ת אמאי לא משני דפשטא דברייתא דקתני פטור מן התשלומין היינו דאמו ליד כהן בטצלייהו וקסבר האי תנא מתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין ומש"ה פטור דאין לו לכהן אלא משעת הרמה ממש והוא ניחא טפי דהוי לשון הרמה דוקא וי"ל דאי הוה מוקי לה הכי אז לא היה חדוש הדיוק כלל הא משעת הרמה ואילך משלם דהא פשיטא דמשלם כיון דאמו ליד כהן והורמו אזל השתא עיקר הצרייתא משמיענו דמזיק מתנות כהונה או שאכלן פטור ודיוקא קמ"ל דאע"ג דאמו לידיה אי בטצלייהו חייב דכמי שהורמו דמיין:

שאני התם דקא משתרשי ליה. דצמקוס זה הניח לו המלך שאר ממון ואם תאמר מתנות כהונה כשאכלם משתרשי ליה שצמקוס זה לא אכל דבר אחר ואמאי פטור וי"ל דלא דמי לאנסו צית המלך גרנו דתחמיסין לא לקח משלו אזל באכלו אפשר דלא משתרשי ליה שהיה ממתנה: **הכי גרסי' בפ' ר"ח שבועה נכסי כהן.** ולא חשיב הכא כל כ"ד מתנות כהונה דחשיב לקמן בפירקין (דף קלג:) דלא חשיב הכא אלא הך דאסורים לזרים והם ממון כהן והא דחשיב מתנות אע"פ שמתורות לזרים משום דטצלי דדמו לתרומה כדאמר לקמן (קלג:) אע"ג דלית הלכתא הכי היינו דלא הוי כאכול טצלים אזל מ"מ איסורא איכא לאכול מזהמה שלא הורמה מתנותיה א"נ לא חשיב אלא מידי דבר אכילה והא דלא חשיב זכור משום דאכתי לאו צר אכילה הוא שצריך שמיטה: **מעשר עני** המתחלק בתוך הבית. דוקא נקט המתחלק בתוך הבית דשני דיני מעשר הם אחד מתחלק תוך הבית ואחד מתחלק בתוך הגרנות כדמשמע בפ"ב דגדרים (דף פד:) ואותו המתחלק תוך הגרנות אין לבעלים צו טובת הנאה אלא בצאות המתחלק בתוך הבית ובספרי מפרש להו מקראי כתוב אחד אומר מקצה שלש שנים מוציא את כל מעשר תבואתך והנחת אלמא צריך להניחו בגורן ובצין עניים ונוטלין אותו וכתוב אחד אומר כי תכלה לעשר וגו' ונתת ללוי וגו' אלמא בתוך הבית מחלקו מדכמיב^א והנחת הא כיצד עד הפסח שהוא זמן גשמים ואם מניחו בתוך נפקס מחלקו בתוך ביתו וזה מעשר עני המתחלק בתוך

הבית מכאן ואילך שהוא ימי הקצן מניחו בתוך גרנות ועניים צאים ונוטלין אותו: **י"ש בו טובת הנאה** א"בעלים. נראה דדבר שיש צו טובת הנאה לבעלים אפילו צא עני ולקחו מוציאין מידו ודבר שאין צו טובת הנאה לבעלים לקחו אין מוציאין מידו ומיהו אם לא לקחו וצא עני ושאלו ממנו אם ירצה לא יתן לו דקרי ליה לעיל ממון שאין לו תובעין ואם היה צריך ליתנו לתובעו א"כ הוי יש לו תובעין: **גמ' אחריו אחריו** מוציא. ואע"ג דאטריכו למכתב ולא הוי מופנה גלוי מילתא בעלמא הוא דכמו שיש צוה אחריו פאה ה"נ יש צוה אחריו פאה ולאו ג"ש ממש היא אי גמי מדכמיב שכחה בלשון אחריו ש"מ לג"ש אתא וז"ע למה לא גמרינן צג"ש דאחריו דלהוי פרט צוית כמו צכרס ובהי דלענין עוללות לא אפשר למילף באילן דלא שייך ציה אחיהו עוללות כל שאין לו לא כתף ולא נטף: כגון

קלא.

עין משפט

נר מצוה

א [מ"י] פ"ו מהלכות מעשר הלכה י':
ב מ"י פ"ד מהל' בכורים הל' י"ד
ופ"א מהל' בכורות הל' ג
סגנו עשין קמב ר"א טוש"ע י"ד סי' סא סעיף יג וסי' שו סעיף ו:
בז ג מ"י פ"ט מהל' בכורים הל' ח טוש"ע י"ד סי' סא סעיף כג:
ז ד מ"י פ"א מהלכות מתנות עניים הל' י:
יח ה מ"י שם הלכה ח:
יט מ"י שם פ"ו הל' י:

שיטה מקובצת

א) בטבלייהו חייב דכמי שהורמו דמיין ועוד וי"ל דאתו לידיה בטבלייהו וקסבר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין הלכך אם אכלן אחר הרמה חייב שכבר וזה בהן הכהן ואם קודם הרמה פטור דגוירת הכתוב דאין לו בהן אלא משעת הרמה ואילך עד שהוברר חלק של כהן ומיהו אחר הרמה אהניא הא דאתא לידיה שזכה בהן הכהן וממונו הוא. הרא"ש ד"ל: